

PRAHA 10. září 2005 | 17:08 Prezident Václav Klaus na dnešní konferenci společnosti PepsiCo opět kritizoval nevládní organizace. Někteří lidé podle něj očekávají od demokracie zázraky, což se jim nemůže splnit. Východisko pak hledají u "kazatelů" občanské společnosti a u nevládních organizací a ztrácí přitom důvěru v parlamentní systém, uvedl.

- Klaus: Intelektuálové hájí myšlenky zaručující příjem
- NGOismus versus bohubilé aktivity nevládních institucí
- Klausova slova nás znepokojila

"To je podle mě nebezpečné. Neměli bychom tento vývoj podceňovat ani v této zemi, ani jinde. Pro mě je NGOismus skoro na stejné úrovni jako komunismus," prohlásil prezident.

Klaus mluvil o nebezpečí růstu vlivu nevládních organizací poprvé veřejně na květnovém summitu Rady Evropy ve Varšavě. Jejich údajnou snahu mluvit do života lidí bez mandátu z voleb nazval postdemokracií.

Komunistická Evropská unie

Prezident zopakoval také své názory na EU. Ekonomické poměry v Evropě podle něj charakterizují různá nařízení, omezení a byrokracie, což připomíná komunistický model ekonomiky. Nepříliš dobré hospodářské výsledky EU jsou způsobeny nedostatečně liberalizovanou ekonomikou.

Lepší není ani politická rovina Evropské unie. "Už si ale zase nerozhodujeme sami, ale dělá to za nás poněkud vzdálené město, kde je náš hlas sotva slyšet," poznamenal Klaus na adresu Bruselu.

Na přímou otázku jednoho z účastníků konference, zda je pro vystoupení z unie, Václav Klaus odpověděl, že Česko v EU již je a zůstane zde také v budoucnu. Podle něj je ale možné "změnit mnoho věcí, zefektivnit a zdemokratizovat její instituce," dodal.

REYKJAVÍK Intelektuálové jsou po pádu totality "frustrovanou a otevřeně protestující skupinou, která velmi rychle zjistila, že svobodná společnost a svobodný trh nebudou možná potřebovat jejich služby v takovém rozsahu, jak na to byli v minulosti zvyklí." Tvrdí to prezident Václav Klaus.

Tuto tezi přednesl včera v Reykjavíku během příspěvku do diskuse nazvané Intelektuálové a socialismus, kterou uspořádala mezinárodní Montpelerinská společnost liberálních ekonomů. Podle Klause intelektuálové preferují myšlenky, které jim zajistí práci a příjem a zvýší jejich moc a prestiž. Klaus je na Islandu na státní návštěvě. Vystoupení na konferenci však nebylo součástí jeho oficiálního programu.

Podle prezidenta tíhnou intelektuálové k abstraktním ideám, které nejsou přímo aplikovatelné. Komunistický režim potřeboval intelektuály ve svých službách. Mnozí z nich ale podcenili důsledky takového stavu, soudí Klaus. "Proto byli intelektuálové po pádu komunismu prvními a nejhlasitějšími kritiky svobodné společnosti," uvedl prezident.

"Tvrdá" forma komunismu je sice podle Klause poražena, nyní ale hrozí sociální demokratismus, který se pod různými jmény stává dominantním modelem ekonomického a sociálního systému současné západní civilizace.

"Je založen na rozsáhlé regulaci lidského chování a velké míře přerozdělování příjmů. Intelektuálové v Evropě i Americe milují tento systém. Poskytuje jim peníze a jednoduché žití. Dává jim možnost mít vliv a být slyšen," prohlásil český prezident. Za zástupné ideologie socialismu považuje Klaus environmentalismus, radikální ochránářství lidských práv, ideologii "občanské společnosti", multikulturalismus, feminismus, apolitický technokratismus, internacionalismus - zvláště jeho evropskou variantu zvanou evropanismus - a rovněž rychle se rozvíjející fenomén NGOismu (nevládních organizací). "To vše poskytuje intelektuálům nové možnosti, nový prostor," soudí Klaus. Čelit novým "ismům", odhalit jejich pravou povahu a zbavit se jich bude podle něj možná obtížnější než v minulosti.

NGOismus versus bohubilé aktivity nevládních institucí

ÚHEL POHLEDU

Název článku je možná pro leckterého z čtenářů málo srozumitelný, ale v této terminologii už se - bohužel - rozvinula debata o mém stručném vystoupení na summitu Rady Evropy ve Varšavě, které - mám strach - většina našich diskutujících stejně nečetla. Tito ne-čtenáři, ale apriorní kritici čehokoliv, co udělám, tvrdí, že nemám rád aktivity nevládních, neziskových, mimo politiku vznikajících institucí, že bych je snad chtěl i zakazovat či omezovat a že veškerou dobrovolnou lidskou aktivitu zužují na politické stranicí a na jednou za čtyři roky se konající parlamentní volby.

To je směšná karikatura mých názorů a mého celoživotního konání. Od malička se nepřetržitě věnuji aktivitám tohoto typu a bylo by jistě zbytečné vyjmenovávat mé členství v těchto organizacích. Je jich mnoho a ve stovkách dalších z nich sice nejsem ani členem, ani jejich aktivním účastníkem, ale považuji je za naprosto nezbytnou součást jakékoli smysluplně fungující lidské společnosti.

I dnes bych ve svém stole mohl najít nejméně deset členských legitimací těchto organizací. Pro pořádek uvádím, že jsem v roce 1991 založil a stále vedu Nadační fond Václava Klause, že jsem v roce 1999 založil a dodnes jsem předsedou správní rady občanského sdružení Centrum pro ekonomiku a politiku a že jsem v roce 2003 spolu se svou manželkou založil Nadační fond

manželů Livie a Václava Klausových. Mohl bych vypočítávat, v kolika dalších podobných institucích jsem čestným předsedou, čestným členem, sponzorem atd. Neboli, osočovat mne ze snahy vyprazdňovat prostor mezi státem a jednotlivcem je pro mne nepřijatelné. To nemohu přijmout. O těchto věcech jsem ostatně ve svém projevu ve Varšavě nevyslovil ani jedno jediné slovo. Mluvil jsem tam spíše o tom, že lidskou svobodu od nepaměti ohrožovaly různé kolektivistické "ismy", které před lidskou svobodu předsazovaly jiné cíle, jiné hodnoty, jiné požadavky. S řadou z nich jsme v komunistické éře měli své neblahé zkušenosti. Nejsem sám, kdo si nemyslí, že nastal konec historie a že je lidská svoboda jednou provždy nastolena. Rada Evropy byla po 2. světové válce založena právě s myšlenkou usilovat v Evropě o svobodu a demokracii. Totalitární systémy a s nimi nerozlučně spjaté k totalitě vedoucí ideologie či - v mé použité terminologii - "ismy" snad už opravdu jsou věci minulosti.

Nejsem sám ani v tom, že vidím nové hrozby a nová nebezpečí. Ve Varšavě, při neexistenci českých termínů, jsem zmínil slova jako NGOismus, humanrightismus, environmentalismus a některá další. Tato slova jsem si však nevymyslel a nenárokují žádné prvenství v jejich používání. Ta si vypůjčuji ze standardní společenskovední literatury, zejména z anglosaských zemí. Použití těchto slov není ani originalita, ani extremismus a ti, kterým se to takovým zdá, jenom předvádějí své nečtení a svou absolutní neznalost této běžně dostupné literatury.

Ve Varšavě jsem vůbec nemluvil o životním prostředí, o lidských právech, o charitativní činnosti, o diskriminaci toho či onoho a ani o tom, jak se různé nevládní organizace úspěšně podílejí na řešení celé řady problémů současného světa. Proto nechápu, že by se má slova mohla někoho z poctivých pracovníků těchto institucí dotknout. Ostatně si myslím, že se těchto lidí nedotkla. Dotkla se někoho jiného. Dotkla se těch, kteří v těchto institucích nepracují, ale kteří je využívají jako hlásnou troubu pro své navýsost politické názory.

Troufl jsem si říci, že se politické názory mají prosazovat na politické scéně, na základě politické legitimacy. Troufl jsem si kritizovat nikoli aktivity těch či oněch nevládních organizací, ale ideologie či "ismy", které jsou - velmi často díky zneužívání reálných a lidem srozumitelných problémů - nad nimi a za jejich zády vytvářeny. Proto nemluví o rozumném úsilí o čištění studánek, ale o environmentalismu. Proto se trápím nad nedodržením lidských práv na různých místech zeměkoule, ale nemohu přijmout humanrightismus jako aktivistickou ideologii narušující lidskou svobodu. Proto hlásám nutnost dialogu a otevřené výměny názorů, ale obávám se všeobjímajícího tolerantismu, který v sobě skrývá mnohé totalitní prvky. Mluvme o všech těchto věcech, ale férovým způsobem.

Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce

Hlásám nutnost dialogu a otevřené výměny názorů, ale obávám se všeobjímajícího tolerantismu Nemohu přijmout humanrightismus jako aktivistickou ideologii narušující lidskou svobodu

Lidové noviny, 28. 05. 2005, VÁCLAV KLAUS; VÁCLAV KLAUS, prezident republiky

Klausova slova nás znepokojila

Proti výrokům Václava Klause o nebezpečném vlivu nevládních organizací na veřejný život se ozvali bývalí disidenti. Jejich dopis, adresovaný prezidentovi, přináší LN v plném znění.

Vážený pane prezidente, velmi znepokojeni jsme v posledních dnech četli v denním tisku Váš názor, kritizující projevy "humanrightismu", "NGOismu" a "multikulturalismu" - skupin, které podle Vás představují pokus "přímo určovat", či zásadním způsobem ovlivňovat "bez demokratického mandátu" klíčové oblasti veřejného života. Takový postoj je namířen proti občanským aktivitám, jejichž prostřednictvím se mnozí z nás snažili - často za velkého úsilí a obětí - bojovat proti arogantní moci "legitimních" nomenklaturních struktur minulého režimu, nebo alespoň veřejně projevit kritický názor k tehdejší situaci.

Domnívali jsme se, že po roce 1989 nebude o zhoubnosti potlačování občanských svobod a diskriminace občanských iniciativ nikdo pochybovat, že takové aktivity, jako byla Charta 77, VONS a řada dalších, jsou dnes legitimní a ústavou zaručené a tvoří neodmyslitelnou součást demokratické společnosti, jejímž institucím s demokratickým mandátem poskytují nezbytnou zpětnou vazbu. Naopak, diskreditační kampaň tehdejších mocipánů, označující oponenty režimu za "ztroskotance a samozvance" a často za nepřátele či záškodníky, naštěstí neuspěla a svobodné úsilí mnoha neoficiálních a nevládních skupin i jednotlivců přispělo ke zhroucení tehdejší totalitní vlády i k vytváření svobodné demokratické společnosti. Domnívali jsme se, že po listopadu 1989 už nikdo nebude znevažovat a podceňovat váhu občanských iniciativ a nevládních a neparlamentních skupin a hnutí, ale že jim byla přiznána ústavou nezastupitelná úloha v procesu utváření svobodné občanské společnosti. Diskreditaci takového úsilí považujeme za přímý útok na základní principy demokracie, zaručené ústavou. Podobná kritika podle našeho názoru nepřísluší prezidentovi, jehož úkolem je garance ústavnosti státu a jeho institucí. Doufáme, že Vaše výroky o škodlivosti nevládních organizací a hnutí jsou nedorozuměním.

Rudolf Battěk, Jiří Gruntorád, Karel Holomek, Svatopluk Karásek, Václav Malý, Věra Roubalová, Jan Ruml, Karol Sidon, Jiřina Šiklová, Jan Štern, Václav Trojan a Petr Uhl